

TBB
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 15746
Tarih : 24.12.2025

10/3546

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son yıllarda giderek artan; ırkçı, cinsiyetçi ve nefret temelli saldırılar, linç girişimleri, hedef gösterme pratikleri ve bu pratiklerin kaynağını çoğu zaman resmi söylem ve politikalarından alan ayrımcı dilin toplumsal etkilerinin değerlendirilmesi; söz konusu nefret ortamının nedenlerinin araştırılması ve önleyici, caydırıcı hukuki ve kurumsal tedbirlerin geliştirilmesine yönelik incelemeler yapılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ve teklif ederiz.

24.12.2025

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Erzurum Milletvekili

GEREKÇE

Son yıllarda Türkiye'de ırkçı, cinsiyetçi ve nefret temelli saldırılar yalnızca gündelik yaşamda değil; spor müsabakaları başta olmak üzere kitlesel alanlarda bilinçli biçimde üretilen ve yaygınlaştırılan bir şiddet pratiği haline gelmiştir. Sporun birleştirici ve barışçıl niteliği, özellikle futbol karşılaşmaları üzerinden sistematik biçimde tahrip edilmekte; tribünler, nefret söyleminin ve linç kültürünün yeşertildiği alanlara dönüştürülmektedir.

Bu durumun en açık ve süreklilik arz eden örneği, Amedspor'un deplasman ve iç saha maçlarında yaşanan ırkçı saldırılar, organize şiddet olayları ve nefret söylemleridir. Amedspor futbolcuları, teknik heyeti ve taraftarları; defalarca fiziki saldırıya uğramış, taşlı-sopalı saldırılarla karşı karşıya kalmış, sahaya yabancı maddeler atılmış, açık ırkçı slogan ve pankartlarla hedef alınmıştır. Bu saldırılar münferit değil; tekrarlanan, cezasız bırakılan ve zaman zaman görmezden gelinen organize eylemler niteliğindedir.

Spor alanında üretilen bu nefret iklimi, yalnızca kulüp ve taraftarlarla sınırlı kalmamakta; Kürt kimliğini görünür kılan herkesin hedef haline getirilmesine yol açmaktadır. Önceki yıllarda Amedspor maçına giden bir yurttaşın "Kürt olup olmadığı" sorulduktan sonra darp edilmesi, spor müsabakalarının açık bir kimlik sorgulama ve linç zeminine dönüştürüldüğünün somut göstergesidir.

Yakın dönemde, Leyla Zana'ya yönelik tribünlerde edilen cinsiyetçi ve aşağılayıcı küfürler, nefretin yalnızca etnik kimlik üzerinden değil; kadın kimliği ve toplumsal cinsiyet üzerinden de üretildiğini ortaya koymuştur. Bir kadın siyasetçinin, bir spor müsabakası sırasında açıkça hedef alınması; cinsiyetçi nefret söyleminin kitlesel alanlarda nasıl normalleştirildiğini göstermektedir.

Bu saldırıları haberleştiren ve eleştiren gazeteci Gözde Şeker'in, söz konusu cinsiyetçi ve ırkçı tezahüratları kamuoyuna taşıdığı için organize bir sosyal medya linciyle karşı karşıya bırakılması ise nefret kültürünün yalnızca tribünlerle sınırlı olmadığını; medya ve dijital alanlar aracılığıyla da yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Şiddeti ve küfrü değil, bunları görünür kılanların hedef alınması, cezasızlık ve meşrulaştırma mekanizmasının nasıl işlediğinin çarpıcı bir örneğidir.

Spor müsabakalarında yaşanan bu tür saldırılar, LGBTİ+ bireyleri de doğrudan hedef almaktadır. Tribünlerde üretilen homofobik ve transfobik küfürler, ayrımcı dilin ne denli yaygınlaştığını; spor alanlarının, farklı kimliklere yönelik sistematik nefretin taşıyıcısı haline getirildiğini göstermektedir. Bu söylemler, yalnızca sözlü saldırı niteliği taşımamakta; fiziksel şiddeti ve toplumsal dışlamayı besleyen bir zemin oluşturmaktadır.

İrkçi, cinsiyetçi ve LGBTİ+ karşıtı saldırıların spor alanlarında bu denli yoğunlaşması; kamu otoritelerinin yeterli ve caydırıcı önlemleri almaması, failerin çoğu zaman cezasız kalması ve bu eylemlerin "tarafdar tepkisi" ya da "münferit olay" olarak geçiştirilmesiyle doğrudan ilişkilidir. Bu yaklaşım, nefret suçlarını önlemek yerine teşvik eden bir sonuç doğurmaktadır.

Türkiye'nin yakın geçmişinde yaşanan 6-7 Eylül, Maraş, Çorum ve Sivas gibi toplumsal travmalar, nefret söyleminin ve linç kültürünün zamanında engellenmediğinde hangi ağır sonuçlara yol açabileceğini açıkça göstermektedir. Bugün spor alanlarında üretilen bu nefret dili, benzer toplumsal kırılmaların zeminini hazırlamaktadır.

Bu nedenle; spor müsabakaları başta olmak üzere kamusal alanlarda yaygınlaşan ırkçı, cinsiyetçi ve nefret temelli saldırıların sosyal, siyasal ve hukuksal boyutlarıyla araştırılması; özellikle Amedspor maçlarında yaşanan sistematik şiddetin, bu şiddetin faillerinin, organizasyon biçimlerinin ve cezasızlık mekanizmalarının açığa çıkarılması zorunludur. Toplumsal barışın korunması ve birlikte yaşam iradesinin güçlendirilmesi için, TBMM bünyesinde kurulacak bir Meclis Araştırma Komisyonu eliyle kapsamlı bir inceleme yapılması gerekmektedir.

1			
2	ÇİÇEK OTLU	İSTANBUL	G.Ö.Öm
3	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	İsmail Öm
4	HALİDE TÜRKOĞLU	DİYARBAKIR	Halide
5	ÖZGÜL SAKİ	İSTANBUL	Özgül
6	AYŞEGÜL DOĞAN	ŞIRNAK	Ayşe
7	MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ	BATMAN	M. Rüştü
8	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	Z. Uçar
9	KAMURAN TANHAN	MARDİN	K. Tanhan
10	HÜSEYİN OLAN	BITLİS	H. Olan
11	SEVİLAY ÇELENK ÖZEN	DİYARBAKIR	S. Ç. Ö.
12	YILMAZ HUN	İĞDIR	Y. Hun
13	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	Ö. B.
14	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ö. Ö.
15	NEJLA DEMİR	AĞRI	N. D.
16	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	F. Ş.
17	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	C. A. C.
18	İBRAHİM AKIN	İZMİR	İ. A.
19	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	K. K.
20	MAHMUT DİNDAR	VAN	M. D.